

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти

**РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувачка 2 курсу

Спеціальності 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійної програми

012 «Дошкільна освіта»

Карбашова Майя Василівна

Керівник к.п.н. Швець Т.А.

Рецензент _____

(наук .ступінь, вчене звання, П.І.Б.)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	6
1.1. Інтерактивні технології в педагогічній науці.....	6
1.2. Особливості розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.....	11
1.3. Тенденції застосування інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.....	15
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	23
2.1. Особливості організації дослідно-експериментального дослідження.....	23
2.2. Використання інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.....	29
2.3. Аналіз результатів дослідження.....	34
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42
ДОДАТКИ.....	47
Додаток А. Методики діагностики розвитку мовлення дошкільників.....	47
Додаток Б. Завдання для розвитку мовлення дошкільників з використанням інтерактивних технологій.....	51

ВСТУП

Сучасний період розвитку нашої держави потребує нових підходів до організації навчання. Кризові ситуації, такі як повномасштабне вторгнення країни-агресорки на територію України, потребують швидких реакцій на забезпечення якісного освітнього процесу з мінімізацією втрати якості навчання. Саме це стимулює більш активне впровадження інноваційних технологій, до яких і відносимо інтерактивні технології навчання. Використання інноваційної діяльності в закладі дошкільної освіти показує значні результати у роботі зі здобувачами дошкільної освіти. Реалізація нестандартних методів та прийомів організації виховання та навчання дошкільників, сучасних технологій сприяють досягненню таких завдань та забезпечують самореалізацію вихователів та самоосвіту вихованців закладу дошкільної освіти.

Базовий компонент дошкільної освіти орієнтує мовленнєву компетентність дошкільника на продукування власних звернень, думок, вражень за допомогою невербальних і вербальних засобів. Мовленнєва компетентність поєднує лексичний, граматичний, фонетичний, монологічний діалогічний компоненти та констатує їх взаємозалежність [2].

Становлення та удосконалення мовлення здобувачів дошкільної освіти аналізується у працях таких науковців: Н.Лисенко, Л. Щерба, А. Богуш, О. Біляєва, Л. Паламар. Об'єднує науковців думка про те, що поліпшити рівень мовлення дошкільників можна шляхом використання новітніх та ефективних технологій, що мають бути доступними для дітей та вихователів. Ці технології, в оптимальних умовах застосування, мають широкі можливості підвищення мотивації дітей до освітньої роботи.

Розвиток мовлення – найважливіший період у розвитку здобувача дошкільної освіти. Мета роботи вихователя закладу дошкільної освіти з розвитку мовлення – це формування елементарної комунікативної компетентності дошкільників. Вирішення цієї мети передбачає, що до

періоду переходу до шкільного життя мова має стати універсальним засобом комунікації дітей з соціумом. Сьогодні засвідчує про збільшення кількості дітей з мовними порушеннями різного походження, включаючи вимушену еміграцію до інших країн. Тому, повна, образна, збагачена синонімами, поширеними і детальними описами мова у здобувачів дошкільної освіти – явище досить не поширене. Тому потрібно подбати про своєчасний розвиток мовлення, про її правильність і чистоту, попереджаючи і корегуючи різні мовленнєві порушення. Найрезультативнішою буде робота з розвитку мовлення за допомогою використання інтерактивних ігор та завдань, оскільки головним видом діяльності дитини дошкільного віку є гра.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами та темами.

Наукове дослідження виконано згідно з науковою темою кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету.

Мета дослідження – теоретично проаналізувати та перевірити результативність використання інтерактивних технологій розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Об'єктом дослідження: розвиток мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Предметом дослідження: використання інтерактивних технологій для розвитку мовлення дошкільників.

Завдання дослідження :

1. Проаналізувати теоретичні аспекти застосування інтерактивних технологій для розвитку мовлення дошкільників.

2. Теоретично обґрунтувати інтерактивні технології як ефективного засобу розвитку мовлення дітей.

3. Виділити критерії, показники та рівні розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

4. Перевірити результативність використання інтерактивних

технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної літератури; спостереження, бесіда, опитування; педагогічний експерименти для визначення ефективності використання інтерактивних технологій розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти; статистичної обробки даних.

Наукова новизна результатів полягає в обґрунтовані інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти який допомагає відслідковуванню змін розвитку мовлення дошкільників та систематизувати обробку діагностичних методик.

Практичне значення результатів полягає в розробці рекомендації використання інтерактивних технологій у закладі дошкільної освіти для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Апробація результатів дослідження здійснювалась під час участі у X міжнародній науково-практичній конференції «INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SCIENCE, TECHNOLOGY AND EDUCATION» 4-6.07.2024 року (Ванкувер, Канада).

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Інтерактивні технології в педагогічній науці

Аналіз наукової та методичної літератури засвідчив, що педагогічними інноваціями є створення освітніх технологій (комплекс науково і практично проаналізованих методів та інструментів спрямованих на досягнення ефективного результату в освітньому процесі).

Інноваційні технології спрямовані на розв'язання значної кількості завдань, що дотичні до активної освітньої роботи здобувачів дошкільної освіти, і сприяють розвитку потрібних професійно-особистісних якостей. Пріоритетною метою зазначених технологій є підготовка здобувача дошкільної освіти до подальшого функціонування у сучасному суспільстві. В системі освіти інноваційні технології пов'язані зі змінами у меті, змісту, методів і форм організації навчання [7, с. 71].

С. Гончаренко виділяє види нововведень в навчальному процесі: «по співвіднесеності нового в педагогічний процес, за ознакою масштабності, за ознакою інноваційного потенціалу, засновані на угрупованні ознак по відношенню до свого попередника» [15, с. 14].

Постійний пошук результативних форм та методів освітньої взаємодії призводить до використання інтерактивних технологій. Можна виділити такі підходи до означеного поняття:

1. Діалог, обмін думками та пропозиціями, співпраця.
2. Використанням інтерактивних ігор.

Дефініція «інтерація» був вперше запропонований у назві символічного інтеракціонізму, що ґрунтується на ствердженні Г. Блумер, Ч. Кулі, Г. Зіммель. Інтерактивні технології мають свої специфічні особливості, які необхідно враховувати в освітній діяльності.

Сутність інтерактивного навчання полягає в конкретній організації освітнього процесу, за якої усі учасники активно взаємодіють між собою, вони розуміють та можуть рефлексувати з тематики взаємодії. Графічно представимо логіку освітньої діяльності з застосуванням інтерактивних технологій у рис.1.1.

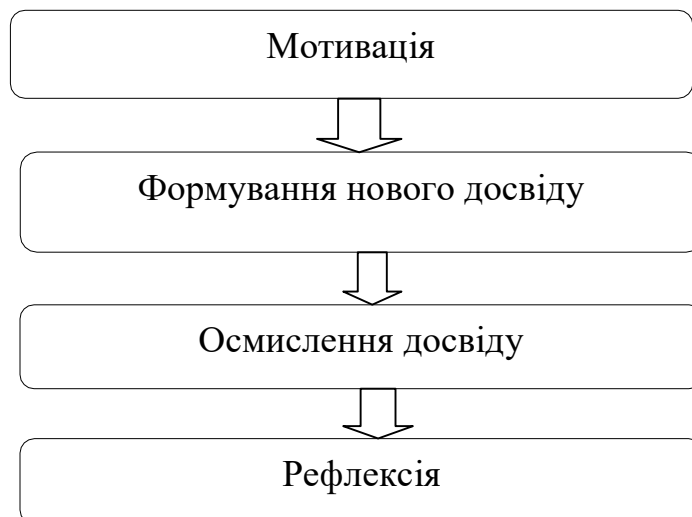

Рис.1.1. Логіка освітньої діяльності з використанням інтерактивних технологій

Сучасна педагогічна практика вивчає різні форми та методи інтерактивного освітнього процесу. Продукуються нові способи ведення комунікації, навчальних ігор, онлайн ігор та вікторин, опановується та розширюється діяльність закордонних науковців. Згідно з твердженням Л.Калмикової, інтерактивне навчання розв'язує такі завдання:

1. освітньо – пізнавальне;
2. комунікаційно – розвиваюче (загальний, емоційно-розумовий аспект пізнавальної активності);
3. соціально – орієнтаційне (результати можна прослідкувати за межами освітньої діяльності) [18, с.35].

Також технології інтерактивного навчання поділяються на дві категорії: групові та фронтальні. Групові інтерактивні методи освітнього

процесу передбачають співпрацю учасників нечисельних груп (2 – 6 особи), фронтальні – спільну взаємодію та взаємонавчання колективу дітей [37, с. 57].

Серед головних компетенцій слід виділити такі:

- можливість діяти в межах визначених завдань та мети;
- уміння узгоджувати власні дії з іншими учасниками взаємодії (вміння дослухатися думок інших);
- вміння приймати позицію інших;
- здатність підлаштовуватись під нові умови та завдання.

Розвиток таких компетенцій можливе за наявності певного досвіду діяльності та комунікації отриманий в процесі інтерактивної взаємодії.

За використанням інтерактивних технологій вихователь закладу дошкільної освіти виконує функцію наставника в навчальній роботі, головне місце в діяльності педагога займає група взаємодіючих дошкільників, котрі активізують роботу один одного.

На думку Г. Швачича, «при застосуванні інтерактивних методів найсильніше діє на інтелектуальну активність дух змагання, суперництва, змагальності, який проявляється, коли люди колективно шукають істину. Крім того, діє такий психологічний феномен, як зараження (не наслідування, а саме зараження), і будь-яка висловлена сусідом думка здатна мимоволі викликати власну, аналогічну, або близьку до висловленої, або, навпаки, зовсім протилежну» [38, с. 74].

Яскраво такі ефекти простежуються у ігрових та тренінгових формах організації занять у закладі дошкільної освіти.

До інтерактивних технологій організації освітнього процесу можна віднести колективну думку-діяльність – «форма співпраці вихователя – дитячої групи, що здійснюється в творчих пошукових ситуаціях», модерацию, колективний спосіб взаємодії та ін.

У сучасній освітній практиці опановують варіативні форми і методи інтерактивного навчання, продукуються сучасні техніки ведення

комунікації, онлайн вправ та ігор, навчальних ігор, використовуються нароби сучасних українських та зарубіжних педагогів [30, с. 25].

Інтерактивні методи освітньої діяльності дозволяють активізувати розуміння, опанування і творчого використання знань при розв'язанні практичних навчальних завдань, результативність забезпечується за допомогою активного залучення здобувачів дошкільної освіти до процесу отримання та використання знань. Якщо технології та методи інтерактивного навчання регулярно застосовуються, то в здобувачів дошкільної освіти розвиваються ефективні підходи до опанування новою інформацією, вміння висловлювати власні думки та переконання, ефективної взаємодії з усіма учасниками освітньої співпраці.

Інтерактивне навчання організовується на безпосередній співпраці здобувачів дошкільної освіти з освітнім середовищем, на особистому досвіді педагога та дітей. Традиційний освітній процес ґрунтується на становищі вихователя закладу освіти як суб'єкта, а дошкільника – об'єкта навчання та виховання. У концепції інтерактивного навчання це ствердження заміщується уявленням про дошкільника як суб'єкт власної освітньої роботи.

Але розглядаючи ефективність інтерактивних технологій навчання в порівнянні з традиційними, слід відмітити, що вони не заміщують одна одну, а доповнюють та розширюють. Порівняльна характеристика інтерактивних та традиційних форм освітнього процесу представлена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Порівняльна характеристика інтерактивних та традиційних форм освітнього процесу

Традиційна форма освітнього процесу	Інтерактивна форма освітнього процесу
1. Виділяється фізіологічним розвитком дошкільника та соціальним тиском.	1. Виділяється певними освітніми завданнями та професійними вміннями.
2. Планування діяльності здійснюється педагогом.	2. Планування освітньої діяльності за участі здобувачів дошкільної освіти.
3. Освітня діяльність здобувачів дошкільної освіти спрямована на передачу інформації.	3. Орієнтація на пошук нової цікавої інформації відповідно до інтересів дошкільників.
4. Оцінювання діяльності виконує вихователь.	4. Спільний взаємоконтроль та взаємооцінювання.
5. Груповий та індивідуальний спосіб навчальної діяльності.	5. Поєднання колективного, групового, індивідуального способу освітньої взаємодії.
6. Не достатнє врахування індивідуальних особливостей та емоційного стану здобувачів дошкільної освіти.	6. Безперервне поєднання пізнавальної та емоційної сфер у процесі здобуття нової інформації.

Завдання вихователя в інтерактивній взаємодії полягає у цілеспрямованому керівництві освітньої діяльності здобувачів освіти. Педагог розробляє план заняття як комплексу інтерактивних вправ і завдань. Головна відмінність інтерактивних завдань від традиційних у стимулюванні здобувача дошкільної освіти до внутрішнього переживання, емоційного відгуку для ґрунтовного засвоєння та переосмислення навчального матеріалу.

Отже, інтерактивні технології можна застосовувати в умовах закладу дошкільної освіти, адже сутність такої взаємодії, завдання та орієнтири

залишаються незмінними для усього процесу освіти:

- формування індивідуальної інтелектуальної активності,
- розвиток активної комунікації між учасниками колективу,
- формування сприятливих умов для самоосвіти та саморозвитку кожного учасника колективу.

У закладі дошкільної освіти застосування в освітньому процесі сучасних інтерактивних технологій спрямоване на розвиток інтегративних якостей здобувачів дошкільної освіти, розуміння конструктивних способів та засобів комунікації з іншими згідно з поставленими завданнями.

1.2. Особливості розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти

Мова – найголовніша, притаманна особистості, психічна функція. За допомогою мовної комунікації відбиття світу в свідомості людини безперервно розширюється і удосконалюється тим, що відображається в свідомості. Наукові роботи психологів констатують, що комунікація є вагомим фактором психічного розвитку дитини, одним з пріоритетних джерел знань про навколишній світ.

Саме в період дошкільного дитинства розвивається діалогічне мовлення, яке має специфічні особливості, що проявляються у застосуванні конкретних лінгвістичних засобів.

Виділимо властиві для діалогу елементи:

- шаблони та кліше,
- мовленнєві стереотипи,
- стійкі фрази комунікації [10, с. 29].

В дошкільний період необхідно формувати навички створення діалогу (питати, відповідати, заперечувати). З цією метою вихователю треба орієнтуватись на темп розвитку дітей, інтересами і враженнями,

дослідом дошкільників. Потрібно розвивати уміння слухати іншого співрозмовника, ставити питання і відповідати відповідно до теми комунікації [5, с. 67].

Мовленнєва функція пов'язана з процесом пізнання оточуючого світу, розвитком дошкільника і його свідомості. Науковці довели, що від рівню розвитку мовлення дитини залежить не тільки інтелектуальний розвиток, а й сформованість характеру, емоційного інтелекту здобувача дошкільної освіти.

З сформованих комунікативних функцій найбільше виокремлюються пізнавальна та емоційна функції. Такі функції визначаються передачею емоційного стану здобувачів дошкільної освіти, вони проявляються лексичними фразами і трансформують виразність мовлення дитини (ритм, інтонація тощо).

В наукових здобутках В. Сухар виділяв потребу у розмежуванні дефініцій «діалог» і «монолог», для аналізу виявів мови: «Все спостереження говорять про те, що минулого найбільшою мірою є штучною формою мови, і що справжнє своє існування мова отримує лише в діалозі, як в природному мовної формі» [36, с. 45].

Науковці зазначають, що одержання властивостей комунікації не здійснюється в результаті повторення. Це творчий процес, коли здобувач дошкільної освіти спираючись на відомих формах, продукує власні висловлювання на рівні підсвідомості. Н. Луцан зазначає, що «у одних і тих же дітей мова буває ситуативною і контекстною. Це залежить від завдань і умов спілкування» [35]. Отже, дослідники показали, що комунікативна ситуативність є не лише віковою особливістю дошкільного віку, а й за певних умов комунікації простежується контекстна мова дошкільнят.

В. Сухар виділив можливість використання слів «природне» і «штучне» в контексті монологу й діалогу. Цей контекст виявляє мовленнєвий характер. Оскільки монолог і діалог є рівнозначними

виявами соціальної діяльності людини. «Діалогічна природність в головній формі відповідає зміні акцій і реакцій, в яких соціальне значення найближче підходить до біологічного (фізіологічного) розвитку. Діалог вважається природним явищем, реальним вираженням комунікативних здібностей» [36, с. 45].

Отже, організовується сприятливе середовище для розвитку мови здобувача дошкільної освіти в оточуючому середовищі. А при її створення та розвитку виникає потреба у спілкуванні і взаємодії. У спілкуванні можуть створюватись суперечності, що допомагають розвитку та удосконаленню мовленнєвих навичок, а так само до опанування більш сучасними та ефективними мовними формами і засобами комунікації.

Розвиток мовленнєвих умінь є процесом формування мовленнєвої особистості дошкільника під час співпраці, комунікації з іншими учасниками освітнього процесу в різних спеціально організованих мовленнєво – комунікативних ситуаціях; включення її в варіативні види мовленнєвої взаємодії, що допомагають реалізації освітніх завдань виховання, навчання та розвитку. Специфічність означеного процесу полягає в комунікативно – мовленнєвій діяльності здобувачів дошкільної освіти у власній діяльності, яка залежить від інтересів, потреб та емоційного стану дітей.

Структура комунікативної компетенції здобувача дошкільної освіти є комплексом таких компонентів:

1. Психофізіологічні особливості дитини.
2. Ціннісна орієнтація.
3. Психологічний.
4. Поведінковий.

За переконанням Л. Калмикової, розвитком мовленнєвих компетенцій є «процестривалий і досить складний. Шляхи реалізації комунікативної компетенції дітей полягають у тому, що форми, методи і прийоми роботи

спрямовані на те, щоб зміст навчального матеріалу був джерелом для самостійного пошуку вирішення проблеми. Спілкування, будучи складною і багатогранною діяльністю, вимагає специфічних знань і умінь, якими людина опановує в процесі засвоєння соціального досвіду, накопиченого попередніми поколіннями» [26, с.19].

Значний рівень комунікативності є передумовою ефективною адаптації здобувача дошкільної освіти в соціальному середовищі, що виділяє практичну вагомість розвитку комунікативних умінь з періоду дошкільного дитинства.

Монологічне мовлення для здобувачів дошкільної освіти є більш складною формою комунікації для опанування у психологічному та лінгвістичному розумінні. Пріоритетною метою є досягнення учасниками розуміння пропонованого тексту, потребу розтлумачити обставини подій, мати більш детальний вигляд. За допомогою монологу здобувач дошкільної освіти має бути більш уважний до сутності мови та розвивати пам'ять. Монолог на відміну від діалогу має ґрунтуватись на логічності, послідовності, завершеності мислення. Щоб комунікація була доступною та зрозумілою іншим учасникам комунікації, в мові здобувача дошкільної освіти повинна застосовуватись вільно та відповідно до граматичної правильності [27, с. 41].

Розвиток потреб у використанні монологічного мовлення, окреслених мотивів, контролю, опанування синтаксичних засобів побудови текстів, висловлювань - необхідні умови ефективного опанування зв'язним мовленням.

Зв'язним є таке мовлення, яке задовольняє потреби комунікації, транслює тему, відповідає граматичним нормам та правилам, має самостійність та взаємопов'язані частини. Умови успішного розвитку мовлення мають формуватися у період дошкільного дитинства [33].

Отже, мовленнєвий розвиток розглядається як процес формування

форм і засобів співпраці здобувача дошкільної освіти з оточуючим світом, в якому відображаються особливості емоційно - вольової, пізнавальної, особистісної сфер особистості як суб'єкта комунікації, процес розвитку мовленнєвих умінь та навичок здобувача дошкільної освіти[38, с. 58].

1.3. Тенденції застосування інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти

Дошкільна освіта є початковою ланкою безперервної освіти особистості. У зв'язку з цим навчання, виховання та розвиток дошкільників має здійснюватися відповідно до модернізації освіти та сучасних потреб суспільства, відповідно до якої головним результатом діяльності закладу освіти є опанування особистістю певним комплексом компетентностей. Однією з головних компетентностей є комунікативна, яка тлумачиться, як вираження власних бажань, ідей, а також обґрунтування сутності і складу власних дій [8, с. 80].

Найголовнішим в розвитку мовлення здобувач дошкільної освіти є мотивація, яка характеризується внутрішнім спонуканням до висловлення своїх ідей, думок, переживань. Це здійснюється у природніх умовах комунікації. Отже, вихователь закладу дошкільної освіти має подбати про характер спілкування під час розвитку загальних навчальних дій, що реалізують вміння навчатись, можливість саморозвитку та самовдосконалення. Все це досягається за допомогою активного соціального досвіду дошкільника, вагому роль при цьому має мовленнєве спілкування дітей.

Інтерактивні технології в умовах закладу дошкільної освіти потрібні для розвитку комунікативних навичок дітей дошкільного віку. Вони сприяють зміцненню міжособистісних відносин, подоланню скутості, невпевненості за допомогою створення ситуацій успіху. В результаті створюються умови, які потрібні для розвитку потреби здобувача

дошкільної освіти безперервно розвиватися.

В роботі вихователя закладу дошкільної освіти застосування інтерактивних технологій дозволяє розв'язувати завдання за такими напрямками:

- формування просторових відносин;
- формування лексичних та граматичних категорій;
- розвиток мовлення;
- навчання основам грамоти;
- розвиток моторики рук (загальної та дрібної) [27, с. 76].

При розвитку мовлення застосування інтерактивних технологій дозволяє здобувачам дошкільної освіти самостійно продукувати тексти за зразком і з опорою на власний життєвий досвід, за сюжетним зображенням, по набору ілюстрацій та зображень. Розвиває вміння створювати кінцівки до текстів різних жанрів; послідовно переказувати короткі художні твори; складати загадки за певним алгоритмом та лексичною темою.

При формуванні граматичної правильності мови у здобувачів дошкільної освіти закріплюється вміння узгодження прикметника з іменником, вміння використовувати прийменники; заміщувати одне слово синонімом.

При вдосконаленні структури слів інтерактивні технології допомагають розвивати фонематичне сприйняття, диференціювати звуки.

У практиці можна виокремити такі форми інтерактивної взаємодії:

1. Робота в парах: обговорення, інтерв'ю у співрозмовника, аналіз роботи іншого, питання або відповіді на питання вихователя, складання блоків контролю.

2. Робота в невеликих групах: спільне вирішення складних освітніх завдань.

3. Змінні трійки: групи з трьох дітей, склад яких постійно

змінюється від одного завдання до іншого.

4. Мозковий штурм: здобувачам дошкільної освіти пропонують висловлювати якомога більше варіантів вирішення завдання, акцентуючи на тому, що у такій роботі відсутні неправильні твердження або варіант розв'язання завдання.. Далі з поміж усіх запропонованих варіантів обираються найбільш вдалі та підходящі, що можуть бути використанні у спільній діяльності.

5. Акваріум: кілька здобувачів дошкільної освіти є учасниками мовленнєвої ситуації в колі, а інші аналізують їх комунікацію. Форма діалогу – обговорити конкретного питання. Серед спостерігачів обирається одна дитина, яка буде висловлювати результати спостереження усіх. Педагог разом з усіма дошкільниками виступають активними глядачами.

6. Дерево рішень: здобувачі дошкільної освіти формують 3-4 групи взаємодії. Кожна з яких має обговорити поставлену проблему і за допомогою піктограм, малюнків або схем роблять помітки на своєму «дереві», далі групи обмінюються своїми наробками та доповнюють роботи один одного, вказуючи своє бачення та власні ідеї.

7. Ділова гра.

8. «Коло ідей» – послідовність відповідей на конкретне питання.

Найкращий результат роботи з розвитку мовлення здобувача дошкільної освіти буде отримано, якщо використовувати різноманітні ігри та завдання, так як головним видом діяльності дітей цієї вікової категорії є гра.

Відомо, що здобувача дошкільної освіти в сучасних умовах комп'ютеризації складно здивувати традиційними засобами наочності (картинками, іграшками). Дитина з неймовірним захоплення сприймає інформацію з екранів планшетів, телефонів, ноутбуків, телевізорів тощо, ніж читає книгу; величезний потік інформації має вагомий вплив на сприйняття світу дошкільником. Тому сучасне життя спрямовує

вихователів до розв'язання освітніх завдань активно використовуючи інтерактивне обладнання та інтерактивні ігри та завдання.

Навчання здобувачів дошкільної освіти за допомогою онлайн платформ та сервісів є привабливим та захопливим, доступним та зрозумілим сучасному дошкільнику. Мультимедійні та інтерактивні засоби мотивують дітей до опанування нових знань. Яскраве оформлення інтерфейсу, анімація активізує увагу дітей дошкільного віку, розвиває асоціативне мислення, а вдало обрані завдання, створюють позитивну атмосферу взаємодії.

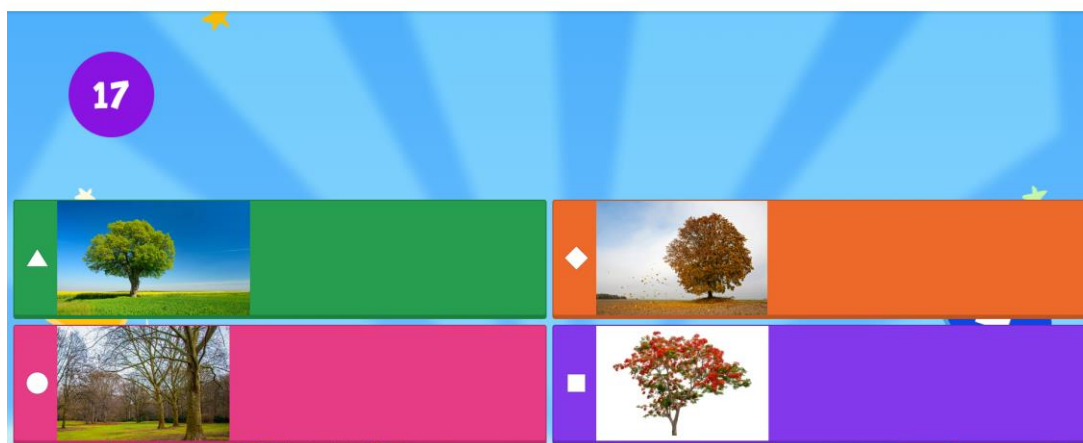
Наведемо приклад використання деяких онлайн освітніх платформ з інтерактивними завданнями, що допомагають розвивати мовлення дошкільників. На рис.1.2. зображено приклад завдання на освітній платформі wordwall.net, що спряє удосконалення монологічного мовлення.

Рис.1.2. Завдання на освітній платформі wordwall.net, що спряє удосконалення монологічного мовлення

Також цікавим та ефективним є створення та використання вікторин для розвитку мовлення дошкільників за допомогою платформи Kahoot.com. Навведемо приклад вікторини на рис.1.3.

Що відбувається взимку?

Зима — це коли на вулиці холодно. Так холодно, що іноді йде сніг!

Весна — це пора року?

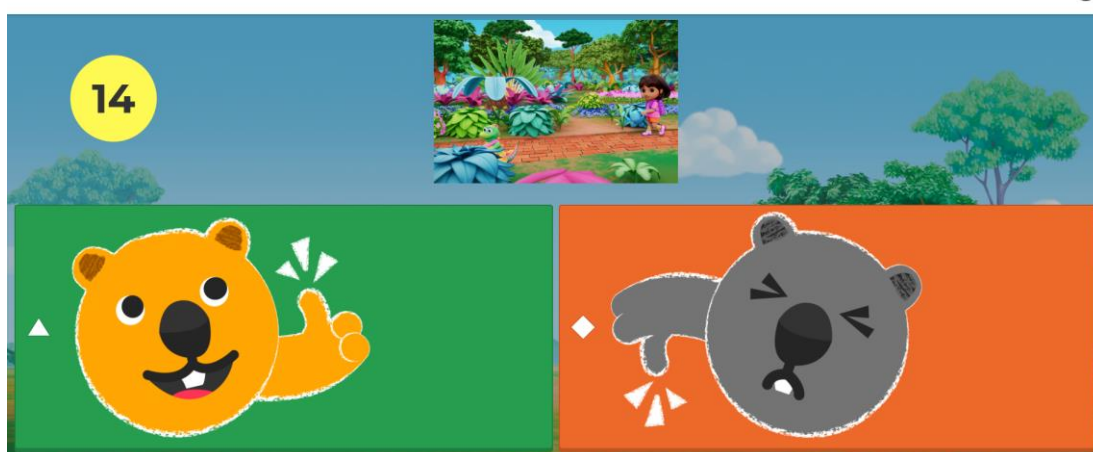

Рис.1.3. Приклад вікторини для розвитку мовлення дошкільників за допомогою платформи Kahoot.com

Технологія «Карусель» використовується для взаємодії в парах. Саме динамічна пара має значний мовленнєво-комунікативний потенціал, і це допомагає розвитку активного спілкування між дітьми дошкільного віку. Ця технологія допомагає розвивати морально-вольові якості, як навички співробітництва та взаємодопомогу.

Інтерактивна *технологія «Інтерв'ю»* застосовується для закріплення та узагальнення вже вивченого матеріалу, підсумкової роботи з певної теми. Завдяки такій технології у здобувачів дошкільної освіти активно розвивається діалогічне мовлення.

Технологія «Коло» – це технологія, що допомагає дошкільнику висловити свою думку та удосконалювати навички комунікації, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, узагальнювати інформації та на її основі робити висновки, знаходити вирішення освітніх завдань.

«Знайомство» допомагає формувати навички самопрезентації, подолати скутість, невпевненість перед публічним виступом.

Отже, інтерактивні технології активно використовуються в освітньому середовищі і є необхідним атрибутом життєдіяльності та навчання здобувачів освіти.

Але застосування їх під час освітнього процесу має бути регламентоване здоров'язбережувальними правилами та нормами:

- презентації та онлайн вправи, ігри тривалістю не більше 5-10 хвилин;
- акцентувати увагу на поставу дошкільника;
- активно використовувати рухливі ігри, руханки або фізичні паузи.

Зараз вихователі можуть активно користуватися пропонованими відеоруханками на різних онлайн ресурсах . Наведемо приклади окремих з них. На рис. 1.4. Наведено приклад Приклад відеоруханки розміщеної на YouTube каналі «З любов'ю до дітей».

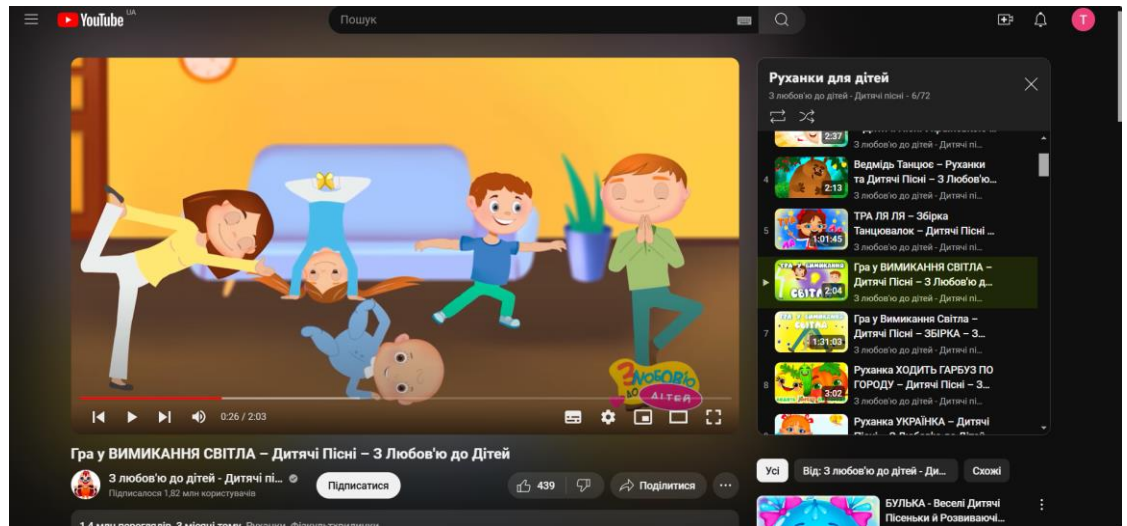

Рис.1.4. Приклад відеоруханки розміщеної на YouTube каналі «З любов'ю до дітей»

На рис.1.5. представлено приклад рухливої гри «Зореліт» розміщеної на YouTube каналі Наталії Мієдінової «Тьотя PANDA».

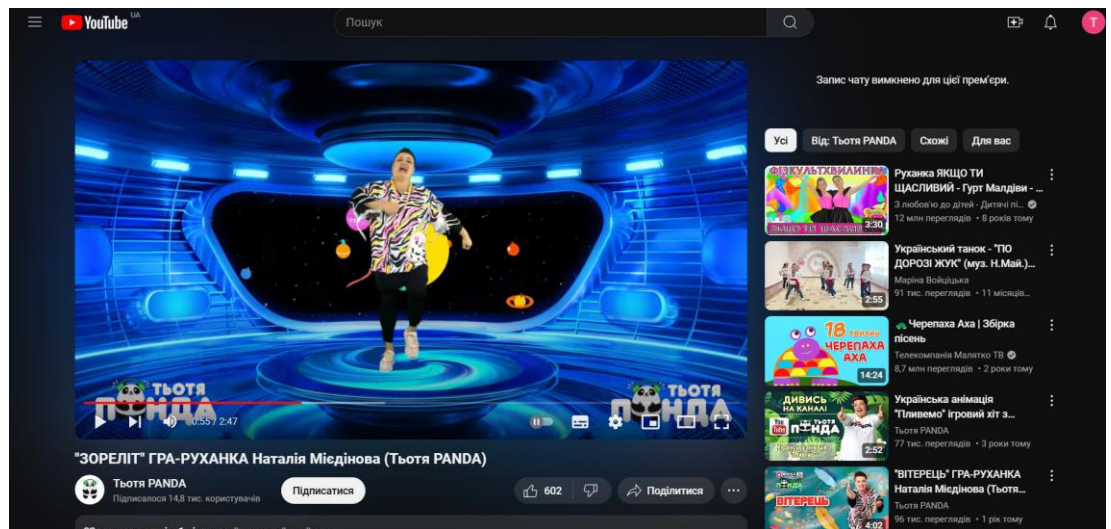

Рис.1.5. Приклад рухливої гри «Зореліт» розміщеної на YouTube каналі Наталії Мієдінової «Тьотя PANDA»

Отже, за допомогою комплексу певних інтерактивних інструментів здобувачі дошкільної освіти можуть результативно приймати участь у процесі комунікації. Свобода мовлення дитини залежить від:

– багатства словникового запасу лексичних одиниць;

- образності мовлення;
- правильності мовлення дитини;
- вміння виокремлювати головне з усього тексту;
- чіткого формулювання питань;
- послідовність та логічність висловлювання [9].

Таким чином, використання у роботі закладу дошкільної освіти інтерактивних технологій допомагає організувати якісний освітній процес з дітьми відповідно до їх вподобань, потреб та особливостей і результативно вирішує завдання виховання і навчання здобувачів дошкільної освіти у взаємодії дитячого садочка та сімей вихованців. Слід відмітити, що в освітньому процесі зі здобувачами дошкільної освіти поступово йде «відмова від традиційної форми у вигляді структурованих занять і перехід до іншої організаційної моделі, яка передбачає спільну організовану діяльність дорослого і дітей і самостійну діяльність дітей, пред'являються особливі вимоги до роботи педагога» [32].

Використання у роботі вихователя інтерактивних технологій, допомагає вирішити це завдання. По – перше, впровадження таких сучасних технологій в роботі закладу дошкільної освіти суттєво пришвидшує передачу інформації та накопиченню технологічного та соціального досвіду дітей. По – друге, сучасні технології, удосконалюють якість освітнього процесу, дозволяють дошкільнику ефективніше та швидше адаптуватися до суспільства. По – третє, активне використання таких технологій під час навчання є вагомим фактором створення системи освіти, що відповідає потребам інформаційного суспільства та процесу модернізації системи освіти.

РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Особливості організації дослідно-експериментального дослідження

Дослідно-експериментальна робота з розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти організовувалась на базі Херсонського закладу дошкільної освіти № 10 санаторного типу Херсонської міської ради (за українським законодавством).

Мета дослідження – виділити рівень розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Дослідження організовувалось на основі принципів:

1. Принцип комплексного вивчення. Реалізація відбувалась у напрямках:

- аналіз документації;
- психолого-педагогічне вивчення дошкільників.

Діагностичне обстеження передбачало визначити ступінь розвитку мовлення, багатство пасивного і активного словника, граматичну правильність.

У ході обстеження активно застосовувались традиційні методики аналізу мовлення, які були доповнені спеціальними методичними прийомами.

2. Принцип урахування вікових особливостей дітей. Активно використовуються ігрові освітні ситуації, індивідуальні, групові та фронтальні форми діагностики, спостереження під час ігрової діяльності, прогулянок та режимних моментів.

3. Принцип якісного аналізу результатів є важливим для окреслення можливих мовленнєвих порушень, що дало можливість спрогнозувати

головні напрямки корекційної роботи вихователя закладу дошкільної освіти. Відповідно до виділених принципів, були уточненні змістовні аспекти діагностики здобувачів дошкільної освіти.

Мета констатувального етапу дослідження - виявлення рівня розвитку мовлення у 10 дітей старшої групи закладу дошкільної освіти.

Діти старшого дошкільного віку були розділені на експериментальну групу (5 дітей) та контрольну групу (5 дітей).

На цьому етапі поставлені такі завдання:

– обґрунтувати та охарактеризувати рівні розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти;

– запропонувати план організації діагностики.

Основні критерії добору методик:

– відповідність індивідуальним особливостям дітей;

– діагностична важливість у виділені особливостей розвитку мовлення.

Методики застосовувались в першій половині дня після організації підгрупових занять. Обробка отриманих даних роботи здійснювалась за допомоги оцінювання рівня розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти за бальною системою. Обрані методики діагностики рівня розвитку мовлення представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Методики діагностики рівня розвитку мовлення

Методика	Показники методики
Напрямки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку	Рівень розвитку мовлення дітей
Вивчення рівня комунікації	Рівень розвитку мовлення, вміння спілкуватися, емоційність комунікації

Форми спілкування	Рівень спілкування
Аналіз формування діалогу	Рівень формування діалогу
Аналіз мовлення здобувачів дошкільної освіти	Рівень мовлення дітей у організованих ситуаціях

Детальний зміст означених методик представлений у додатку А.

Після організації діагностики здійснювалось оцінювання результатів за рівнями: високий, середній і низький.

Високий рівень (3 бали) – здобувачі дошкільної освіти цього рівня активні співрозмовники, вміють слухати та розуміти зміст бесіди, граматично правильно створюють власні висловлювання, легко спілкуються з іншими, доречно та правильно висловлюють свої думки, ідеї, висновки, використовують мовленнєві форми етикету.

Середній рівень (2 бали) – здобувачі дошкільної освіти вміють слухати і розуміти зміст бесіди, але в комунікації ініціативу не проявляють, в бесіді мовленнєвий етикет використовують епізодично.

Низький (1 бал) – здобувачі дошкільної освіти неактивні і виявляють бажання до спілкування, не вміють граматично правильно продукувати власні висловлювання, не користуються мовленнєвим етикетом.

Також запропоновано критерії рівнів розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти:

I рівень – високий рівень (9-10 балів) – це самостійний, логічний, послідовний виклад висловлювання, розширене використання лексичних одиниць, правильно побудовані складні та прості речення, інтонаційна виразність, зацікавленість здобувача дошкільної освіти в комунікації, розуміння освітніх завдань.

II рівень – середній рівень (5-8 бали) – наявні деякі неточності, дошкільник має певні труднощі у продукуванні тексту, незначні аграматизми, потреба у корекції та супроводі з боку дорослого, спілкування здійснюється переважно за ініціативи вихователя, подекуди застосовує невербальні засоби комунікації.

III рівень – низький рівень (0- 4 бали) – значна кількість помилок в структурованій бесіді, потребує допомоги з боку вихователя закладу дошкільної освіти, обмеженість словникового запасу слів, неточність лексики, значна кількість аграматизмів, дошкільник не виявляє зацікавленості у спілкуванні; виявляє неухважність; інтонаційно невиразне мовлення.

Графічно представимо результати аналізу рівня розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти за допомогою діаграм.

Результати діагностичної методики «Напрямки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку» представлено у рис.2.1.

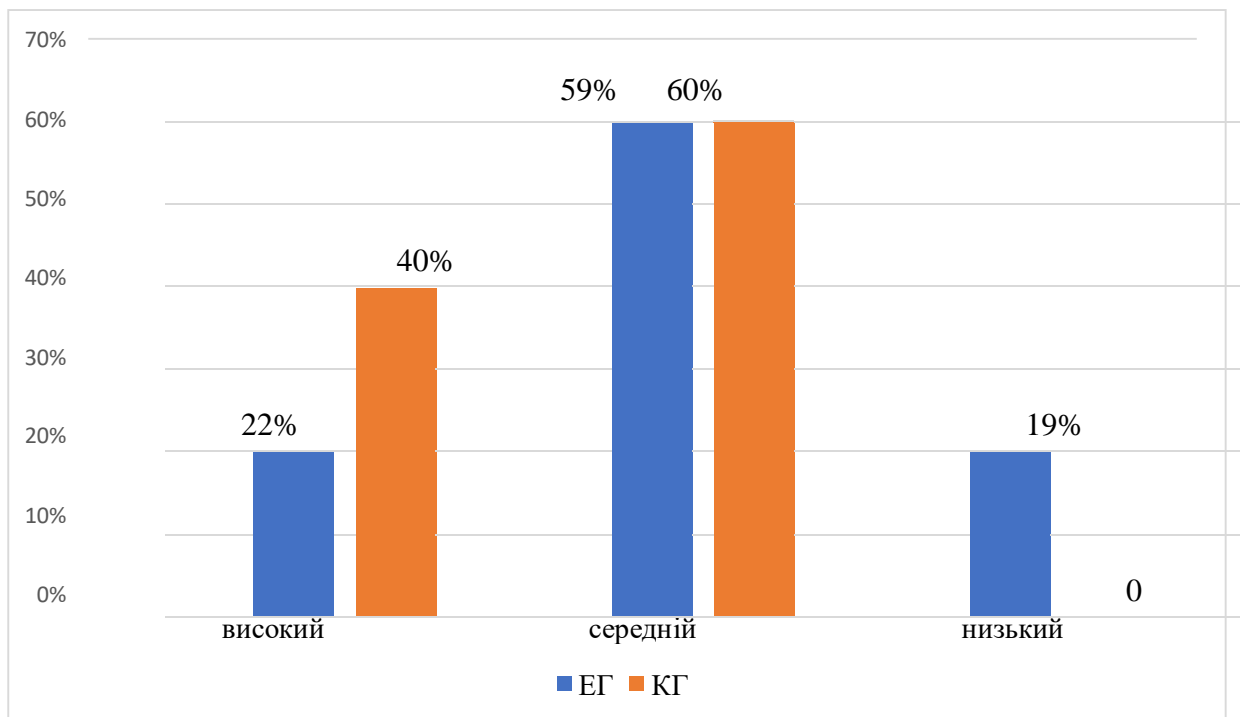

Рис.2.1. Результати діагностичної методики «Напрямки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку»

Розглянемо відповіді дошкільників: аналізуючи побудовані діалоги здобувачів дошкільної освіти, можна зазначити, що у більшості дошкільників Зоряна П., Олександра М., Віктор К. акцентовано на недоліки у граматичній правильності, використання лексики, звуковимови. Здобувачі дошкільної освіти обмежуються називанням дій.

Мовлення здобувачів дошкільної освіти ситуативне, не можуть логічно та послідовно висловлювати думки.

Результати діагностичної методики «Вивчення рівня комунікації» представлено у рис.2.2.

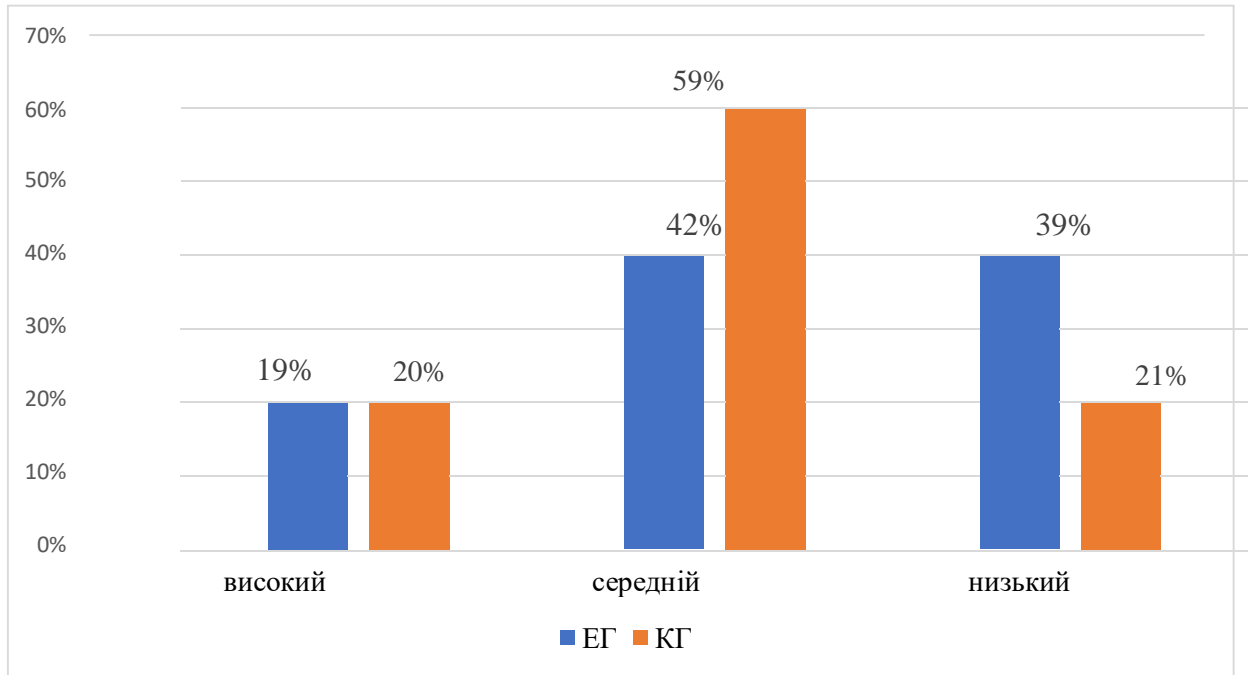

Рис. 2.2 Результати діагностичної методики «Вивчення рівня комунікації»

Розглянемо відповіді дошкільників: у окремих дошкільників (Зоряна П.) наявний високий рівень комунікативної активності, такі здобувачі освіти швидко знаходять співрозмовників та реалізують успішну комунікацію. Вони зацікавлені у процесі спілкування, добре знаходять спільну мову з іншими дітьми та дорослими учасниками комунікації.

У окремих дітей (Віктор К., Дмитро Г.) спостерігається середній рівень комунікативної активності, вони активні у спілкуванні. Але часто втомлюються від процесу комунікації. Для них інколи складно відповідати на питання, потребують допомоги у спілкуванні.

У окремих дітей зазначених груп спостерігається низький рівень розвитку мовлення, для них характерне обмежене коло спілкування. Діти

допускають помилки у побудові речень, присутні аграматизми.

Результати діагностичної методики «Форми спілкування» представлено у рис.2.3.

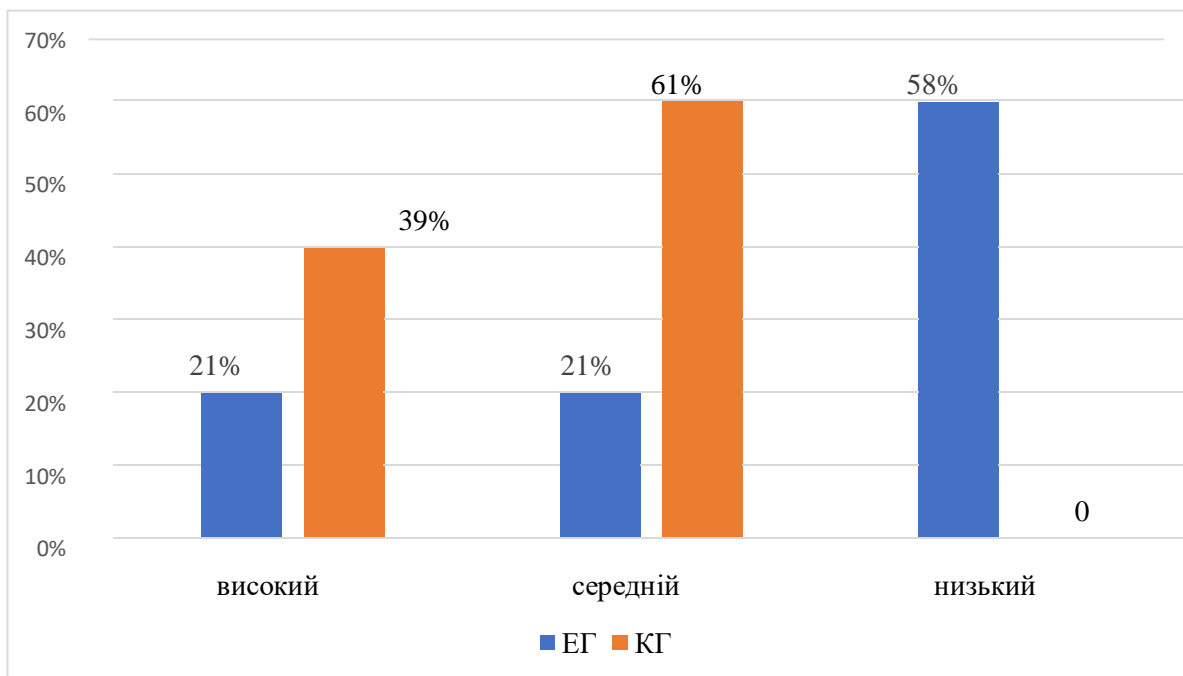

Рис.2.3. Результати діагностичної методики «Форми спілкування»

Результати за методикою «Аналіз формування діалогу» представлено на рис. 2.4.

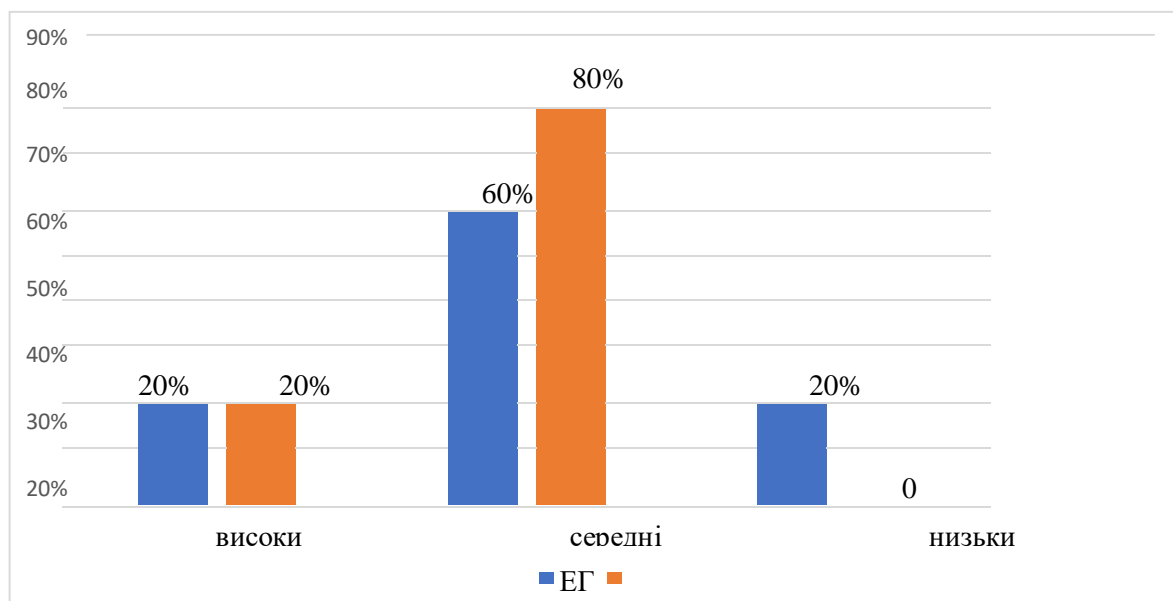

Рис.2.4. Результати за методикою «Аналіз формування діалогу»

Розглянемо відповіді здобувачів дошкільної освіти: за результатами

опитування, можна зазначити, що дошкільники робили значну кількість помилок, не диференціюють звуки, мали труднощі у комунікації. Наприклад: Дмитро Г.: «Са-са-са-са замість За-са-са-за».

Для виявлення загального рівня розвитку зв'язного мовлення здобувачів дошкільної освіти отримані результати діагностик були проаналізовані, систематизовані та представлені у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Загальний рівень розвитку зв'язного мовлення здобувачів дошкільної освіти на констатувальному етапі дослідження у %

№	Рівні	ЕК	КГ
1	Високий рівень	20	20
2	Середній рівень	60	60
3	Низький рівень	20	20

За результатами виявлено, що високий рівень розвитку мовлення характерний для 20 % дітей в обох групах. Середній рівень засвідчений у 60 % здобувачів дошкільної освіти в контрольній та експериментальній групах, низький рівень – по 20 % у кожній групі.

Отже, констатувальний етап нашої наукової роботи констатує, що є здобувачі дошкільної освіти в експериментальній та контрольній групах, які потребують цілеспрямованої педагогічної роботи щодо розвитку мовлення.

2.2. Використання інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти

Формувальний етап нашої роботи проводився здійснювався з дошкільниками експериментальної групи. Здобувачі дошкільної освіти контрольної групи займалися тільки згідно з програми навчання, розвитку

та виховання «Дитина».

Завдання формувального етапу експерименту:

- використовувати диференційований підхід в освітньому процесі у закладі дошкільної освіти;
- створити розвиваюче середовище матеріалами для розвитку мовлення дітей;
- реалізувати прийоми розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти в освітній діяльності;
- організовувати розвиток мовлення із використанням інтерактивних технологій у закладі дошкільної освіти.

Організація такої освітньої роботи зі здобувачами дошкільної освіти потребує комплексності методів впливу. Функції педагога, ролі дошкільників мають бути чітко розмежовані, і формувати цілеспрямований та єдиний освітній процес. Педагог у закладі дошкільної освіти під час взаємодії з дошкільниками має розв'язувати такі завдання:

- створення позитивної атмосфери для здобувачів дошкільної освіти в дитячому колективі;
- обстеження загального розвитку дітей,
- визначення рівня розвитку передумов загальних навчальних дій згідно з освітньою програмою [19, с.153].

Педагогу потрібно заповнити протокол результатів діагностики дітей, уважно проаналізувати статистичні дані для планування освітньої діяльності. Потрібно виховувати мовленнєву та загальну поведінку здобувачів дошкільної освіти, працювати щодо розвитку слухової уваги; розширенням кругозору дошкільників на цільових прогулянках, предметно-практичної діяльності, екскурсіях, спостереженнях тощо. Результативним буде читання дитячої художньої літератури та організація дидактичних, творчих, рухливих ігор. Одним із завдань уточнити актуальний словниковий запас здобувачів дошкільної освіти,

збагачення пасивного словника, активізація словника за лексико-тематичними групами [33].

Розширення активного та пасивного словника є пріоритетною умовою інтелектуального розвитку в цілому, адже засвоєння лексичних одиниць розв'язує завдання нагромадження та уточнення понять та уявлень, розвитку змістовного сторони мовлення.

В той же час, загальновідомо, що здобувач дошкільної освіти може опанувати значення слова тоді, коли це слово використовуватиметься у реченнях, словосполученнях, текстах. Тому розвиток словника має здійснюватися у взаємозв'язку з розвитком мовлення здобувачів дошкільної освіти. З однієї сторони, у мовленні організуються передумови для вибору найдоречніших за змістом слів, для опанування лексичних одиниць, а з іншої – точність та варіативність словникового запасу - головна умова розвитку мовлення дошкільників.

Представимо варіанти завдань для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти з використанням інтерактивних технологій. Приклад Дидактичних вправ для збагачення словника (активного)

«Слово за словом»

Робота здійснюється в підгрупах, метод перехресних груп.

Мета: поповнення мовлення дошкільників іменниками, що позначають побутові предмети; прикметниками, що характеризують якості предметів. Розвиток відповідальності. Виховання турботливого ставлення до інших учасників.

Матеріали: ілюстрації геометричних фігур та предметів.

Хід вправи: дітей ділять на підгрупи. Завдання у всіх однакові, відповіді обговорюються між учасниками підгруп. Перемагає підгрупа, чия низка слів найточніша.

Вихователь закладу дошкільної освіти пропонує назвати предмет за зразком:

- полуничний – сироп, джем, колір;
- апельсиновий – пудинг, смак;
- грушевий – сік, пиріг, десерт;
- ромашковий – куш, чай, візерунок.

Вихователь пропонує перерахувати форми за аналогією:

- циліндр – труба, макарони;
- ромб – печиво, годинник;
- прямокутник – книга, картина, ковдра;
- овал – диня, таця, страва;
- круг – тарілка, печиво.

Приклад завдань для формування граматичної правильності мовлення дошкільників.

Інтерактивна гра за технологією «Акваріум» « В гостях»

Мета: опанування порівняльного ступеня прикметників, закріплення вміння будувати складнопідрядні речення; розвиток уміння порівнювати предмети за величиною.

Матеріали: карти-будиночки різної висоти; набори карток із зображеннями предметів різних за величиною.

Хід гри: «Ми прийшли в гості до іграшок. У їх будинках є багато цікавих предметів. Визнач, в якому будиночку знаходиться кожен предмет». Діти розкладають зображення до кожного будиночка за розміром.

Порівнювати зображення можна у будь-якій послідовності.

Приклад ігрової діяльності з використанням інтерактивних технологій формування звукової культури мови «Загадки» (інтерактивна технологія «Велике коло»).

Мета: вчити описувати предмет.

Матеріали: Коробка із малюнками предметів маленького розміру.

Хід гри: з-поміж дошкільників вибирається ведучий, решта

працюють на стільцях, вони мають відгадувати пропоновані загадки. Ведучий підходить до вихователя і витягує 1 картку. Не показуючи іншим, описує зображений на малюнку предмет. Діти пропонують відгадки. Наступним ведучий буде той, хто відгадав загадку.

Варіант ігрової діяльності з розвитку зв'язного мовлення «Так чи ні» (інтерактивна технологія «Робота в парах»).

Мета: ознайомити дітей з питанням як варіантом одержання знань; активізація пошукової мовленнєвої активності.

Матеріали: зображення предметів різного призначення.

Хід гри: вихователь розкладає зображення предметів на столі і пропонує здобувачам дошкільної освіти обговорити і загадати певний предмет не називаючи його. Вихователь для розгадування має задавати питання, які потребують відповіді «так» або «ні». Дошкільникам дається час для обговорення.

Здійснення інтерактивного навчання може реалізовуватись за допомогою різних форм. Наприклад, індивідуальна форма, що прогнозує самостійне розв'язання певного освітнього завдання дитиною дошкільного віку; парна форма застосовується для розв'язання конкретних завдань у парі дітей; колективна чи фронтальна форма та планетарна (найскладніша).

За планетарною формою здобувачі дошкільної освіти отримують своє завдання, наприклад, розробити проєкт; діти поділяються на маленькі півгрупи, кожна пропонує свій варіант проєкту, представляють їх; в кінці обирають найкращі ідеї та створюють один спільний для всіх проєкт.

Переваги застосування інтерактивних технологій під час навчання здобувачів дошкільної освіти можна виділити такі:

– показ нової інформації на екрані комп'ютера в ігровій формі викликає зацікавлення здобувачів дошкільної освіти;

- образний тип інформації, зрозумілий дітям;
- анімація, звук, привертають увагу дітей;
- активізація пізнавальної діяльності;
- індивідуальний підхід;
- моделювання життєвих ситуацій у освітньому просторі.

Більш детально ознайомитись із завданнями для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти з використанням інтерактивних технологій можна у додатку Б.

2.3. Аналіз результатів дослідження

На підсумковому етапі наукового дослідження проведено контрольний зріз. Відповідно до мети та завдань нашої роботи, виокремлено мету контрольного етапу: виділити зміни в рівні розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти в експериментальній групі після організації комплексу вправ та завдань з використанням інтерактивних технологій спрямованих на розвиток мовлення дітей та порівняти з результатами дошкільників контрольної групи, які навчалися з використанням традиційної форми навчання.

Діагностичний зріз здійснювався за тими ж критеріями і показниками, що і аналізувались у процесі вивчення особливостей розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти на констатувальному етапі експерименту.

Для окреслення якісних та кількісних змін розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти експериментальної групи (ЕГ) були проаналізовані та систематизовані за виділеними методиками, отримані дані проаналізовано та виконаний порівняльний аналіз результатів з розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти у експериментальній та контрольній групах на контрольному етапі дослідження, представлено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

**Порівняльний аналіз результатів з розвитку мовлення
здобувачів дошкільної освіти у експериментальній та контрольній
групах на контрольному етапі дослідження у %**

Рівні	Констатувальний етап		Контрольний етап	
	КГ	ЕГ	КГ	ЕГ
Високий рівень	20	20	20	40
Середній рівень	60	60	60	80
Низький рівень	20	20	20	0

За результатами проведеного наукового дослідження було констатовано, що здобувачі дошкільної освіти експериментальної групи, в освітній діяльності з розвитку мовлення яких використовувались інтерактивні технології, значно покращили рівень мовлення порівнюючи з результатами на констатувальному етапі дослідження та з отриманими статистичними даними контрольної групи дошкільників, які не приймали участь у експериментальній роботі.

Отже, контрольний етап експериментальної роботи доводить важливе значення використання інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Аналіз освітньої діяльності на базі Херсонського закладу дошкільної освіти № 10 санаторного типу Херсонської міської ради (за українським законодавством) з використанням інтерактивних технологій засвідчив, що здобувачі дошкільної освіти експериментальної групи значно покращили свій рівень розвитку мовлення.

Щодо якісних змін, виділяємо вміння, які змінили рівень прояву: дотримання логічності, доречності у створенні висловлювань; розширення активного та пасивного словника; вміння продукувати тексти-описи без допоміжних питань; правильне використання прийменникових форм; коректне узгодження іменника з прикметником;

правильність закінчень.

Для розвитку якості освітнього процесу в умовах закладу дошкільної освіти в контексті потрібно, щоб педагогічний колектив застосовував у своїй професійній діяльності інтерактивні технології, адже їх впровадження не тільки сприяє реалізації завдань дошкільної освіти, а й дозволяє цілеспрямовано та гармонійно розвивати здобувачів дошкільної освіти, готує дітей до подальшого шкільного навчання.

Впровадження інтерактивних технологій на заняттях з розвитку мовлення з дітьми дошкільного віку дозволяє здійснити перехід від пояснювально-ілюстрованого навчання до діяльнісного, у якому здобувач освіти буде активним суб'єктом навчання. Таке навчання із використанням інтерактивних комплексів є більш якісним, доступним та продуктивним. Інтерактивні технології у взаємодії вихователя з дітьми знижує нервові навантаження, сприяє активній зміні діяльності здобувачів дошкільної освіти. Інтерактивне навчання є цікавим, творчим, сучасним напрямком педагогіки, що допомагає реалізувати індивідуальні здібності дошкільників з урахуванням вікових особливостей.

Застосування інтерактивної технології сприяє розширенню знань та уявлень здобувачів дошкільної освіти про оточуючий світ, про взаємодію з іншими учасниками комунікації, спонукає до активної співпраці у соціумі.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставлених завдань дослідження, можна зробити такі загальні висновки:

1. Аналіз наукової та методичної літератури засвідчив, що педагогічними інноваціями є створення освітніх технологій (комплекс науково і практично проаналізованих методів та інструментів спрямованих на досягнення ефективного результату в освітньому процесі).

Інноваційні технології спрямовані на розв'язання значної кількості завдань, що дотичні до активної освітньої роботи здобувачів дошкільної освіти, і сприяють розвитку потрібних професійно-особистісних якостей. Пріоритетною метою зазначених технологій є підготовка здобувача дошкільної освіти до подальшого функціонування у сучасному суспільстві.

Інтерактивні методи освітньої діяльності дозволяють активізувати розуміння, опанування і творчого використання знань при розв'язанні практичних навчальних завдань, результативність забезпечується за допомогою активного залучення здобувачів дошкільної освіти до процесу отримання та використання знань. Якщо технології та методи інтерактивного навчання регулярно застосовуються, то в здобувачів дошкільної освіти розвиваються ефективні підходи до опанування новою інформацією, вміння висловлювати власні думки та переконання, ефективної взаємодії з усіма учасниками освітньої співпраці.

Інтерактивне навчання організовується на безпосередній співпраці здобувачів дошкільної освіти з освітнім середовищем, на особистому досвіді педагога та дітей. Традиційний освітній процес ґрунтується на становищі вихователя закладу освіти як суб'єкта, а дошкільника – об'єкта навчання та виховання. У концепції інтерактивного навчання це ствердження заміщується уявленням про дошкільника як суб'єкт власної

освітньої роботи.

2. Дошкільна освіта є початковою ланкою безперервної освіти особистості. У зв'язку з цим навчання, виховання та розвиток дошкільників має здійснюватися відповідно до модернізації освіти та сучасних потреб суспільства, відповідно до якої головним результатом діяльності закладу освіти є опанування особистістю певним комплексом компетентностей. Однією з головних компетентностей є комунікативна, яка тлумачиться, як вираження власних бажань, ідей, а також обґрунтування сутності і складу власних дій.

В роботі вихователя закладу дошкільної освіти застосування інтерактивних технологій дозволяє розв'язувати завдання за такими напрямками: формування просторових відносин; формування лексичних та граматичних категорій; розвиток мовлення; навчання основам грамоти; розвиток моторики рук (загальної та дрібної) [27, с. 76].

При розвитку мовлення застосування інтерактивних технологій дозволяє здобувачам дошкільної освіти самостійно продукувати тексти за зразком і з опорою на власний життєвий досвід, за сюжетним зображенням, по набору ілюстрацій та зображень. Розвиває вміння створювати кінцівки до текстів різних жанрів; послідовно переказувати короткі художні твори; складати загадки за певним алгоритмом та лексичною темою. При формуванні граматичної правильності мови у здобувачів дошкільної освіти закріплюється вміння узгодження прикметника з іменником, вміння використовувати прийменники; заміщувати одне слово синонімом. При вдосконаленні структури слів інтерактивні технології допомагають розвивати фонематичне сприйняття, диференціювати звуки.

У практиці можна виокремити такі форми інтерактивної взаємодії: робота в парах; робота в невеликих групах; змінні трійки; мозковий штурм; акваріум; дерево рішень тощо.

Найкращий результат роботи з розвитку мовлення здобувача

дошкільної освіти буде отримано, якщо використовувати різноманітні ігри та завдання, так як головним видом діяльності дітей цієї вікової категорії є гра.

Навчання здобувачів дошкільної освіти за допомогою онлайн платформ та сервісів є привабливим та захопливим, доступним та зрозумілим сучасному дошкільнику. Мультимедійні та інтерактивні засоби мотивують дітей до опанування нових знань. Яскраве оформлення інтерфейсу, анімація активізує увагу дітей дошкільного віку, розвиває асоціативне мислення, а вдало обрані завдання, створюють позитивну атмосферу взаємодії.

3. Дослідно-експериментальна робота з розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти організовувалась на базі Херсонського закладу дошкільної освіти № 10 санаторного типу Херсонської міської ради (за українським законодавством). Після організації діагностики розвитку мовлення дітей здійснювалось оцінювання результатів за рівнями: високий, середній і низький та за 3 рівнями критеріїв. За результатами виявлено, що високий рівень розвитку мовлення характерний для 20 % дітей в обох групах. Середній рівень засвідчений у 60 % здобувачів дошкільної освіти в контрольній та експериментальній групах, низький рівень – по 20 % у кожній групі.

Отже, констатувальний етап нашої наукової роботи констатує, що є здобувачі дошкільної освіти в експериментальній та контрольній групах, які потребують цілеспрямованої педагогічної роботи щодо розвитку мовлення.

4. Формувальний етап нашої роботи проводився здійснювався з дошкільниками експериментальної групи. Здобувачі дошкільної освіти контрольної групи займалися тільки згідно з програми навчання, розвитку та виховання «Дитина». Було підібрано та запропоновано комплекс вправ для дітей експериментальної групи з розвитку мовлення за допомогою використання інтерактивних технологій.

На підсумковому етапі наукового дослідження проведено контрольний зріз. Відповідно до мети та завдань нашої роботи, виокремлено мету контрольного етапу: виділити зміни в рівні розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти в експериментальній групі після організації комплексу вправ та завдань з використанням інтерактивних технологій спрямованих на розвиток мовлення дітей та порівняти з результатами дошкільників контрольної групи, які навчалися з використанням традиційної форми навчання.

Діагностичний зріз здійснювався за тими ж критеріями і показниками, що і аналізувались у процесі вивчення особливостей розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти на констатувальному етапі експерименту.

Для окреслення якісних та кількісних змін розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти експериментальної групи (ЕГ) були проаналізовані та систематизовані за виділеними методиками, отримані дані проаналізовано та виконаний порівняльний аналіз результатів з розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти у експериментальні та контрольній групах на контрольному етапі дослідження.

За результатами проведеного наукового дослідження було констатовано, що здобувачі дошкільної освіти експериментальної групи, в освітній діяльності з розвитку мовлення яких використовувались інтерактивні технології, значно покращили рівень мовлення порівнюючи з результатами на констатувальному етапі дослідження та з отриманими статистичними даними контрольної групи дошкільників, які не приймали участь у експериментальній роботі.

Отже, контрольний етап експериментальної роботи доводить важливе значення використання інтерактивних технологій для розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти.

Аналіз освітньої діяльності на базі Херсонського закладу дошкільної освіти № 10 санаторного типу Херсонської міської ради (за українським

законодавством) з використанням інтерактивних технологій засвідчив, що здобувачі дошкільної освіти експериментальної групи значно покращили свій рівень розвитку мовлення.

Щодо якісних змін, виділяємо вміння, які змінили рівень прояву: дотримання логічності, доречності у створенні висловлювань; розширення активного та пасивного словника; вміння продукувати тексти-описи без допоміжних питань; правильне використання прийменникових форм; коректне узгодження іменника з прикметником; правильність закінчень.

Перспективою подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні обізнаності вихователів закладів дошкільної освіти з використання сучасних інтерактивних технологій та розробці методичних рекомендацій для їх професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку Я у світі / Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. 3-тє вид., випр. К.: Світич, 2012. 430 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. 2ге вид. Київ: Академія, 2019. 376 с.
3. Бекірова Л. Е. Стан і проблеми формування готовності вчителів початкових класів до застосування інтерактивних технологій навчання. Зб. наук. пр. ред. кол. : Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2017. 201 с.
4. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці. Педагогіка і психологія. 2019. № 2. С. 26-31.
5. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ : Атіка, 2019. 684 с.
6. Богуш А.М. Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. К: Вища школа. 2003, 264с.
7. Бондаренко Н.В. Педагогічні технології. Гуманітарні технології. Київ, 2014. С.30-59.
8. Біла І. М. Теоретичний аналіз проблеми розуміння. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика: зб. наук. праць. К.: Інформаційні системи, 2011. Випуск 5. С. 71-82.
9. Бібік Н. Аналіз суперечностей у запровадженні компетентнісного підходу в шкільній освіті. Гірська школа Українських Карпат. 2015. № 12-13. С. 44-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gsuc_2015_1213_27 19.
10. Буркова Л. Гіпотетична побудова моделі адаптивної експертної системи освітніх інновацій. Рідна школа. 2003. № 9. С. 26-28.
11. Бухлова Н. Навчаємо вчитися: діагностика і формування самоосвітньої компетентності дітей. К.: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіціна, 2016. 128 с.
12. Васильєва Л. Я. Роль ігрових технологій у навчанні. Науковий вісник МДПУ. Пед. науки. Вип. III. Т. І. Миколаїв. 2019. № 3. С. 169-175.

13. Ващенко Л. Інноваційні процеси в системі загальної середньої освітності управління. *Освіта і управління*. 2003. т. 6. №3. С. 97–104.
14. Вовковінська Н. Корисні поради або «мультимедіа власними руками». *Інформатика*. 2016. №11(347). С. 37.
15. Гончаренко Л. М. і Костенко О. І. Використання ІКТ для підвищення якості навчання. *Освіта.UA. Методика та технологія*. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/27861/
16. Гончаренко А.М. Розвиток мовленнєвої компетентності старших дошкільників, навчально-методичний посібник до Базової програми розвитку дітей старшого дошкільного віку «Я у світі» Видавництво «Світоч», 2019. 144 с.
17. Гречишкіна І. А. Лінгво-дидактичні основи становлення мовлення у дітей молодшого дошкільного віку. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 67 : збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. С. 66–68.*
18. Гречишкіна І. А. Методика пропедевтичної роботи навчання зв'язного мовлення дітей молодшого дошкільного віку. *Humanitarium – Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.); Ніжин (Чернігів.обл.): Лисенко М. М., 2019. Том 44. Вип. 2: Педагогіка. С. 34-40.*
19. Гриневич, М. С. *Медіа освітні квести*. Вища освіта України. Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Київ: Гнозис. 3, 2019, 153–155.
20. Дитина в дошкільні роки: комплексна освітня програма / автор. колектив: А. М. Богущ, Л. В. Зданевич, К. Л. Крутій та ін.; наук. кер. проф. К. Л. Крутій. Запоріжжя: ТОВ „ЛПС” ЛТД, 2016. 205 с.
21. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років.

К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2020, 183с.

22. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 352 с.

23. Зубченко О. С. Характеристика сучасних мережених педагогічних технологій. Зміст і технології шкільної освіти: Матеріали звітної конференції інституту педагогіки АПН України. Київ : Пед. думка, 2016. Ч. 1. С. 35.

24. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті: навч. посіб. за наук. ред. О. М. Пехоти, Т. В. Тихонової. Миколаїв : Іліон, 2013. 252 с.

25. Інформаційні технології : навч.метод. посібник. М.І. Жалдак, О.А. Хомік, І.В. Володько, О.М. Снігур. Київ : РННЦ «ДІШТ», 2020. 197 с.

26. Калмикова Л. О., Харченко Н. В., Дем'яненко С. Д., Порядченко Л. А. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку: монографія. Київ: „ПП Медведєв”, 2017. 304 с.

27. Калмикова Л. О. Психологія розвитку мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку: дис. ...д-ра психол. наук: 19.00.07. НАПН України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. Київ, 2011. 462 с.

28. Комп'ютерні технології в освіті: навч. посібн. За ред. Ю. С. Жарких, С. В. Лисоченко, Б. Б. Сусь, О. В. Третяк. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 239 с.

29. Концепція розвитку дошкільної освіти [Електронний ресурс] URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-koncepciyi-rozvitku-doshkilnoyi-osviti>

30. Крутій К.Л. Фунтікова О.О. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД. 2018, 150с.

31. Мандрик Н. В. До проблеми сучасного уроку української мови, оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах

освіти: збірник наукових праць. Наукові записки рівненського державного гуманітарного університету. 2020. Випуск 8 (51). С.15-18.

32. Мазоха Д. С. Педагогіка. К.: Центр початкової літератури, 2005. 232 с. 47.Петрікова Н. І. Упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний URL:
http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33682/

33. Павлюк Р. Теоретичні основи творчої педагогічної взаємодії у сучасному освітньому середовищі [Електронний ресурс] URL:
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3659/1/R_Pavliuk_PSH_6_FMLD_PL.pdf

34. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К. : Вид-во А.С.К., 2014. 192 с.

35. Петрікова Н. І. Упровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний URL:
http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/33682/

36. Сухар В.Л. Розвиток мовлення. Конспекти комплексних занять. Старша група. Дошкільна освіта «Я у світі». ТОВ Видавництво «Ранок», 2019. 85 с.

37. Чекан, О. І. Застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово». 2015, 162с.

38. Швачич Г.Г., Толстой В.В., Петречук Л.М., Іващенко Ю.С., Гуляєва О.А.Сучасні інформаційно-комунікаційні технології. навчальний посібник, Дніпро, Україна: НМетАУ, 2017. 230 с.

39. Швець Т.А. Організація мовленнєво – ігрової діяльності здобувачів дошкільної освіти в контексті розвитку мовлення особистості дитини. Педагогічні науки. № 99, 2022, с. 25-29, URL:
<https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4511>

40. Швець Т.А. Формування професійної майстерності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Science and innovation of modern world. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference.

Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2022. Pp. 410-414.

URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-innovation-of-modern-world-24-26-11-2022-london-velikobritaniya-arhiv/>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Методики діагностики розвитку мовлення дошкільників

Напрямки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку

Мета: вивчити мовленнєвий розвиток дошкільнят. Для діагностики були відібрані 6 тем:

- звернення до дорослого,
- знайомство,
- вітання,
- вибачення,
- прохання,
- конфлікт в грі.

На основі даних показників були визначені три рівні розвитку мовлення. 1 бал (низький рівень) – у мовленні дитини присутній 2 – 3 ознаки, він використовує односкладові речення, рідко використовує вступні конструкції, вживає одні й ті ж частини мовлення.

2 бали (середній рівень) – дитина використовує сполучники і вступні конструкції, різні частини мовлення, спостерігається 4 – 7 різних ознак.

3 бали (високий рівень) – мовлення містить не менше 8 – 9 різних ознак, використовуються складні речення, союзи, вступні конструкції, різні частини мовлення.

Вивчення рівня комунікації

Мета: виявлення вміння вступати в контакт, емоційного спілкування.

У процесі дослідження було проведено спостереження за виділеними критеріями:

- комунікабельність дитини,
- експресивність спілкування,
- використання допомоги,

- ступінь самостійності,
- зв'язність і логічність висловлювання,
- повнота викладу,
- змістова відповідність відтвореного матеріалу,
- мовленнєві засоби [19, с. 67-69].

На основі даних показників були визначені рівні зв'язного мовлення.

Високий рівень (3 бали) – діти цього рівня самостійно, логічно вибудовують і викладають матеріал, точно і в повній мірі використовують лексику, в мовленні дітей присутній правильно оформлені речення, мовлення дітей інтонаційно виразне, в спілкуванні діти активні, проявляють інтерес при спілкуванні.

Середній рівень (2 бали) – для дітей цього рівня характерні деякі неточності в мовленні, спостерігаються аграматизми, для ведення грамотного діалогу дітям потрібна підказка чи допомога дорослого, у своєму мовленні рідко використовують невербальні засоби спілкування.

Низький рівень (1 бал) – для дітей цього рівня характерні помилки в вибудовуванні тексту, дітям для ведення діалогу необхідні підказки і допомогудорослого, в мовленні дітей присутні грубі аграматизми, діти не проявляє ініціативності при веденні діалогу. У дітей немає інтересу до спілкування.

Форми спілкування

Мета методики: спрямована на обстеження провідної форми спілкування дошкільників.

Зміст: дитину приводять до кімнати, де попередньо на столі розкладені іграшки та книги, після чого у дитини питають, чим вона хоче зайнятися пограти, поговорити або почитати. Після чого дитині пропонують вибрати з видів діяльності.

Критерії оцінки форм спілкування, мають бальну систему:

Високий рівень (3 бали) – для дітей цього рівня характерне

самостійний логічно вибудований виклад тексту, в своєму мовленні діти використовують точну і грамотну лексику, в мовленні дітей присутня інтонаційна виразність, діти активно беруть участь в спілкуванні, проявляють підвищений інтерес до бесіди.

Середній рівень (2 бали) – у мовленні дітей цього рівня присутні деякі аграматизми, вони беруть участь в бесіді, але ініціативу не виявляють, в своїх словах рідко використовують невербальні засобами спілкування.

Низький рівень (1 бал) – діти цього рівня неправильно вибудовують речення, до спілкування не виявляють бажання, лексичний словник дітей бідний, присутні грубих аграматизмів.

Аналіз формування діалогу

Мета методики: визначити використовувані дітьми види реплік та їх мовленнєві реакції. Оцінювалося завдання за наступними критеріями: наявність сформовленого вміння правильно ставити питання; самостійність ведення бесіди; чи досягнута мета завдання і яким шляхом: в результаті розпитування або вгадування. Якщо розповідь дитини містила всі перераховані вище критерії, але при цьому 1-2 якості виявлялися слабо, то дитина отримувала 3 бали, що відповідало високому рівню. У разі, коли мовлення було слабе, і проявляються всі ознаки, дитина одержувала 2 бали (середній рівень). Низькому рівню відповідав 1 бал, коли в мовленні дитини простежувалися лише деякі критерії, які були слабо виражені

Аналіз мовлення здобувачів дошкільної освіти

Мета методики: вивчити особливості зв'язного мовлення діти в ситуації спілкування.

Ведеться спостереження за спілкуванням вихователя і дітей, так само спілкування дітей між собою. Зміст розмов фіксується і оцінюються за такими критеріями:

- Ініціативність спілкування;

- Зміст і тема розмови;
- Аналіз особливостей мовленнєвої діяльності дітей;

**Завдання для розвитку мовлення дошкільників з
використанням інтерактивних технологій**

«Подорож».

Робота в підгрупах, метод «Перехресні групи».

Мета. Навчання вирішенню спірних питань та залагодженню конфліктів за допомогою мови. Продовження роботи зі збагачення словника дітей. Розвиток кмітливості. Виховання вольових якостей.

Матеріал. Предметні картинки.

Хід гри.

Діти поділяються на дві підгрупи. Ведучий пропонує уявити, що діти вирушають у подорож (на кораблі, літаку, поїзді, велосипеді тощо; в Індію, на Північний полюс, у гори...)

Що із собою візьмемо?

Перша підгрупа збирає речі, які починаються на звук, наприклад, «К» (компас, канат, карту, каструлю, картопля тощо)

Друга підгрупа на звук «М» (морква, молоко, майку, мочалку тощо)

Умова: не повторювати слова, який помітив помилку, зупиняє гру словами «Стоп гра», аргументує. У подорож вирушає команда з великим багажем.

«Відгадай ціле в частині».

Інтерактивний метод «Акваріум».

Мета. Формування вміння визначати та називати предмет, орієнтуючись на частини цього предмета. Продовження роботи зі збагачення словника дітей. Розвиток кмітливості. Виховання вольових якостей.

Матеріал. Картинки із зображенням: (ствол, гілки, листя, кора, коріння; копита, роги, вим'я, голова, ноги, тулуб; кабіна, крила, мотор, хвіст; рука, тулуб, нога, волосся та ін.).

Хід гри.

Одна група пропонує інший ряд картинок, вибраних із запропонованих педагогом. Діти другої групи повинні домовитися між собою та назвати слововідповідною даній. Наприклад, стовбур – дерево; роги – корова; кабіна – літак; рука – людина. Якщо група правильно виконала завдання, вона має можливість вибрати картинки іншої групи.

«Скажи інакше»

Метод «Перехресні групи».

Мета. Вправа у доборі слів, близьких за змістом. Розвиток уяви.

Виховання доброзичливого ставлення одне до одного.

Матеріали. М'яч.

Хід гри.

Дітей розділено на дві групи. Педагог дає установку, звертаючись до першої групи. В одного хлопчика сьогодні поганий настрій. Який хлопчик сьогодні? (Сумний) До другої групи звертається. А як можна сказати те саме, але іншими словами? (Сумний, засмучений).

- Йде дощ (мрячить, капає, ллє, барабанить, шумить...).
- Хлопчик іде (рухається, тупотить, поспішає, семенить, марширує...).
- Весна йде (настає, приходить, вривається...).
- Чисте повітря (свіже повітря, прозоре, кришталеве...).
- Чиста вода (прозора вода, кристальна...).
- Чистий посуд (вимитий посуд, очищений...).
- Літак сів (приземлився, долетів, прилетів...).
- Сонце село (зайшло, опустилося, сховалося, закотилося, зникло...).
- Річка біжить (тече, струмує, прагне, вирує, мчить...).
- Хлопчик біжить (мчить, мчить, поспішає...).

«Підбери ознаку».

Інтерактивна гра «Інтерв'ю».

Мета: Навчання узгодження прикметників із іменниками.

Хід гри.

Дитина називає слово і ставить запитання (який? яка? яке? які?), інша дитина відповідає.

- Куртка (яка?) – червона, тепла, зимова ...
- Чоботи (які?) – коричневі, зручні, теплі.
- Шарф (який?) – пухнастий, в'язаний...
- Рукавички (які?) – шкіряні, білі...
- Сорочка (яка?) – біла, святкова....
- Шуба (яка?) – хутряна, тепла...

«Назви ласкаво».

Інтерактивна гра «Хоровод».

Мета: Навчання дітей утворенню слів за допомогою зменшувально-пестливих суфіксів.

Обладнання: М'яч.

Хід гри.

Педагог вимовляє фразу та кидає м'яч дитині. Запропонуйте дитині повернути вам м'яч і змінити фразу так, щоб слова звучали ласкаво.

- Шуба тепла – шубка тепленька
- Лисиця хитра – лисичка хитренька
- Заєць білий – зайчик біленький
- Чоботи чисті – чобітки чистенькі
- Гілка коротка – гілочка коротенька
- Шишка довга – шишечка довга
- Ворона чорна – вороня чорненьке.

«Поділи на групи».

Інтерактивна гра «Перехресні групи».

Мета: Закріплення вміння користуватися присвійними

займенниками тарозділяти слова за родовими ознаками.

Матеріал. Картки з картинками грибів; два кошики.

Хід гри.

Педагог пропонує підгрупам дітей по черзі із банку предметних картинок вибрати гриби. Перша підгрупа вибирає гриби, про кожен із яких можна сказати «він мій». Друга підгрупа вибирає гриби, про кожен із яких можна сказати «вона моя».

«Близькі слова».

Інтерактивна гра «Велике коло».

Мета. Формування вміння підбирати синоніми до слів.

Розвиток точності вираження думок при складанні речень.

Матеріал. Фішки.

Хід гри.

- Восени дні похмурі, сірі, короткі.
- Восени часто погода буває холодною, вітряною, дощовою.
- Восени настрій сумний, пригнічений, плаксивий.
- Восени дощі часті, холодні, проливні.
- Небо покривають сірі хмари, темні, дощові.
- На початку осені бувають ясні дні, безхмарні, світлі.
- Пізньої осені на вулиці холодно, похмуро, вітряно.

«Визнач іграшку».

Інтерактивна технологія «Ланцюжок».

Мета. Навчання складання історій з іграшками. Матеріал. Дитячі іграшки.

Хід гри.

Кожна дитина приносить якусь іграшку. З групи вибирається один ведучий. На 3-5 хвилин він виходить за двері. У його відсутність педагог із дітьми вигадує якусь історію, у якій головним персонажем виступає одна з принесених іграшок. Усі іграшки, у тому числі й обраний ігровий персонаж, розставлені на столах чи стільцях. Запрошується ведуча

дитина. Діти з групи по черзі розповідають йому вигадану історію, не називаючи головного персонажа, а замінюючи його назву займенником «він» чи «вона». Історія розповідається протягом 3-5 хвилин. Ведучий повинен показати іграшку, якає головним персонажем історії.

«Загадки-описи».

Інтерактивна технологія «Робота в малих групах (трійках)». Мета.

Вправа у складанні невеликого оповідання-опису.

Матеріал. Зображення зимової тематики (новорічна ялинка, гірка, сані, подарунки, рукавички), дошка зі шторками.

Хід гри.

На дошці під шторками заховані картинки. Діти трійками по черзі виходять до дошки, вибирають картинку, сідають малими групами-трійками та тихо обговорюють, вигадуючи загадку-опис по картинці. Згодом кожна трійка загадує свою загадку, а діти відгадують.

«Місток».

Інтерактивна технологія «Хоровод». Мета. Розвиток словникового запасу. Матеріал. Зображення-лото.

Хід гри.

Ведучий показує одну картку, де намальований предмет, потім іншу. Завдання гри полягає в тому, щоб придумати слово, що знаходиться між двома задуманими предметами і служить як би «перехідним містком» між ними. Кожен учасник відповідає по черзі. Відповідь має бути обов'язково обґрунтована. Наприклад, даються два слова: «гуска» та «дерево».

«Перехідними містками» можуть бути наступні слова: «летіти» (гуска злетіла на дерево), «вирізати» (з дерева вирізали гусака), «захватись» (гуска сховався за дерево) і т.п.